

چالش سلامت روان در آموزش و پرورش

حیدر بایزیدی
معلم

جدا از همه تعاریف تئوری و کلاسیک درباره سلامت روان، انسان سالم فردی است که بتواند در مسیر هنجارهای پذیرفته شده رابطه متعادل را با همه اجزای جامعه برقرار کند. در واقع هنجارها با نوع معینی از رفتار را تجویز یا آن را ممنوع می‌کنند و همه گروه‌های انسانی از انواع معینی از هنجارها پیروی می‌کنند که همیشه به وسیله نوعی ضمانت اجرایی (از عدم تأیید غیرسرمی گرفته تا مجازات فیزیکی) پشتیبانی می‌شود. اما اینکه چه اتفاقی روی می‌دهد که از این حد بگذراند و به جامعه به سادگی هر چه تماچر اتفاق می‌افتد، به تأمین نبودن سلامت روان جامعه و به تبع آن شیوع آسیب‌های متعدد احتمالی برمی‌گردد.

افزایش آمار خودکشی، معضل اعتیاد، خشونت، طلاق و... همگی معقول کیفیت پایین سلامت روان در جامعه است. همچنین با نگاهی اجمالی نه تنها به آموزش و پرورش، بلکه به شرایط کنونی جامعه ایرانی می‌توانیم بدون هیچ‌گونه تحقیق و پژوهش میدانی و فقط با تکیه بر واقعیت‌های بداری مثل وضعیت افسردگی‌ناشی از فقر، اعتیاد، نگرانی، تغییر ناگهانی قیمت‌ها و کمبود خدمات مورد نیاز از عنوان کنیم که مهم‌ترین چالش روانی امروز جامعه مضطرب است و به دنبال آن هر روز شاهد مصادیقی از عدم سلامت روان همچون خشونت متبلور در جامعه، به‌هم‌ریختگی روحی و روانی متظاهر، استرس و افسردگی و هشتم و نهم‌چنین این مشکلات روانی در جامعه ریشه‌های درمان‌ناشد، زلزله تهدید روانی همه ابعاد جامعه از در خود مدفون خواهد کرد.

اگرچه ریشه‌هایی و درمان بسیاری از ناسامانی‌ها و آسیب‌های اجتماعی به آموزش و پرورش ارجاع داده می‌شود و قانون تغییر و تحول‌های اجتماعی باید از مدرسه شروع و در جامعه نهادینه شود، اما امروزه نظام آموزشی ما بر اساس جناح‌پندستی سیاسی به آزمایشگاه اندیشه‌ها و فرضیه‌هایی تبدیل شده است که اعمال این نظریات تحقیق نشده نه تنها کمکی به پیشبرد اهداف از پیش تعیین شده نمی‌کند، بلکه هدف‌ها، برنامه‌ها، محتوا و... را نیز از مسیر اصلی منحرف می‌کند. در این راستا، در چند سال اخیر موضوع پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی و سلامت روان دانش‌آموزان از موضوعاتی بوده که تلاش آموزش و پرورش به دلایل متعدد زیر بی‌نتیجه بوده و در بسیاری از موارد تئوریک عکس داده است:

- موضوع پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی و تقویت سلامت روان
باید از اهداف اصلی آموزش و پرورش باشد و یکی از بهترین بسترها برای
پرورش همه‌جانبه دانش‌آموزان محیط آموزش و پرورش است. اما عدم
مسئولیت‌پذیری سایر ارگان‌ها و نهادهای اجتماعی و استفاده از برای آنان
از آموزش و پرورش در رابطه با آسیب‌های اجتماعی در بسیاری از موارد
خود تهدیدکننده سلامت روان و زمینه‌ساز بروز آسیب‌های اجتماعی
بوده است.

- تخصیص نیافتن سرانه کافی به آموزش و پرورش نه فقط برنامه‌های سلامت روان و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی را به

مخاطره انداخته، بلکه باعث ایجاد اختلالات جدی در سایر برنامه‌ها و حوزه‌های آموزش و پرورش شده است.

- در ساختار آموزش و پرورش موضوع آموزش خانواده (کارگاه‌های آموزشی، انتخاب مدرس آموزش خانواده و...) زیر نظر کارشناسی انجمن اولیا و مربیان، موضوع مراقبت و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی (ترانموندسازی اولیا، دانش آموزان و کارکنان در برابر آسیب‌های اجتماعی، مبارزه با مواد مخدر و...) زیر نظر کارشناس مراقبت و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی و موضوع سلامت روان (مهارت‌های زندگی و...) زیر نظر کارشناس مشاوره اداره می‌شود؛ به بیان دیگر، یک موضوع مشترک به سه کارشناس متفاوت که هیچ کدام ارتباط معناداری در عمل با هم ندارند، واگذار شده است و این موازی‌کاری به ناهماهنگی حوزه ستادی آموزش و پرورش درباره سلامت روان و آسیب‌های اجتماعی و به تبع آن ازهم‌گسیختگی برنامه‌ها در همه ابعاد منتج شده است.

- با وجود تأیید همه متخصصان تعلیم و تربیت درباره اهمیت سلامت روان و تأکید بر گنجاندن عنوان درسی جداگانه در این زمینه، وزارت آموزش و پرورش هیچ گونه تمهیدی را برای اجرایی کردن این موضوع فراهم نکرده و همین را باعث شده است موضوع آموزش محاورهای زندگی در آموزش و پرورش به موضوعی حاشیهای تبدیل و در بسیاری از موارد تربیت برنامه، مابقی انکسور شود.

- مدرسه تأثیر بسزایی در جلوگیری و حتی درمان مشکلات روانی دانش‌آموزان دارد اما به شرط اینکه عوامل اجرایی و آموزشی دانش‌های لازم را در زمینه روان‌شناسی و سلامت روان داشته باشند (حال آنکه در بسیاری از موارد وضعیت معیشت معلمان طوری رقم خورده که

آموزش زبان مادری برای قومیت‌های مختلف یا تأسیس مدرسه‌هایی با تسهیلات بیشتر برای اقلیت‌های مذهبی را ندارد؛ اما باید سعی کند تا بین فرهنگ‌های مختلف آشتی برقرار کند تا در محیط مدرسه به اختلافات دامن زده نشود. البته نباید وجود نکات مشترک فرهنگی را از یاد برد؛ اما خرده‌فرهنگ‌ها حس دیگری بودن را به فرد القا می‌کنند و بی‌توجهی به این موارد، نقطه‌ای است برای آغاز برخوردگی و جامعه‌گریزی دانش‌آموز.

در یک جامعه پیشرفته باید فرصت برابر برای رشد همگان ایجاد شود. در نگاه اول به نظر می‌رسد که آموزش و پرورش در چنین حالتی، دچار نابسامانی می‌شود؛ اما واقعیت آن است که امروزه نمی‌توان باور کسی را به اجبار تغییر و انسان‌هایی یکدست و بی‌روح

خود بگیرند. یکی از راه‌های متداول برای رویارویی با دنیای تحول‌گرای امروز، آموزش چندفرهنگی است. مدرسه، نمونه‌ای کوچک از جامعه برای دانش‌آموزان به شمار می‌رود و محیطی مناسب برای یادگیری چگونگی برخورد با تفاوت‌های میان‌فردی و فرهنگی است. آشنایی با تضادها و تفاوت‌های میان خود و سایرین، به دانش‌آموز می‌قبولاند که جامعه چندین خرده‌فرهنگ دارد که تحت لوای یک فرهنگ واحد زندگی می‌کنند.

وظیفه آموزش و پرورش این است که از ایجاد تنش در بین دانش آموزان با خرده فرهنگ های مختلف جلوگیری کند و به آنها نحوه صحیح برخورد با تفاوتها را آموزش دهد. اگرچه آموزش و پرورش به کلی امکانات لازم برای آموزش های خاص، مانند

زهره‌ا علی‌هاشمی
روزنامه‌نگار

انسان امروزی نیازمند است که بتواند ارتباطی با مسالمت‌آمیز با فرهنگ‌های مختلف داشته باشد. مهاجرت تنها گزینه برای تشکیل یک جامعه چندفرهنگی نیست؛ اما مهم‌ترین دلیل برای به‌وجود آمدن چنین جامعه‌ای به حساب می‌آید. از گذشته‌های دور، مردمان اقوام مختلف در ارتباط بوده و از طریقه هر نسل فرهنگ نسل قبل را دریافت و آن را پیچیده‌تر از قبیل می‌کند؛ اما این دلیل نمی‌شود

У	Р		У	Р				
	У	Р		Р				
А	1		У					
О						У		
	У			О			Р	
		9						А
					У		О	У
				У		А	1	
			9	У		У	У	

9				Λ	ω		Υ		
			1				ω		
Υ	Λ			1		9			
								6	
	1			Υ	ω	9	Υ		
ω									
			Λ		Υ		6	ω	
	ω					1			
	Υ			1	Υ				9

سودو کو سخت ۲۵۴۱

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

های حل جدول سودوکو:

	۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.
۸	۲- در هر مربع 3×3 اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.
۷	

سودو کو ساده ۲۵۴۱

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودو وکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عدد‌های بی تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

F	A	S	I	F	Q	V	P	Δ
F	Δ	V	P	A	S	I	W	Q
P	Q	I	W	Δ	V	F	S	A
A	P	Q	Δ	V	W	S	I	F
Δ	V	F	S	Q	I	W	A	P
I	S	W	F	P	A	Δ	Q	V
V	W	P	A	I	F	Q	Δ	S
Q	I	A	V	S	Δ	P	F	W
S	F	Δ	Q	W	P	A	V	I

△	∇	♀	1	♂	∇	△	♀	∇
∇	1	♂	△	♀	♂	∇	♀	♀
♀	△	♂	♀	∇	♂	1	△	△
∇	♀	♂	∇	♀	♀	1	△	△
△	♂	♂	∇	♀	1	♂	♀	♀
∇	♂	♂	∇	♀	1	♀	♂	♀
♂	♀	1	△	△	∇	♀	♀	♀
1	△	△	♀	∇	♀	♀	♀	♂
♀	♂	♀	♀	1	△	△	∇	♂
♂	∇	♀	♂	♀	△	♀	△	1

جدول ۳۵۴۴

[illegible][illegible]

جدول ۳۵۴۵ ■ طراح: بیژن گورانہ

فقہی:

- ۱- برهنه- از عناصر هر داستان- سور و غوغا-
اکثری میله‌ای شکل- گیاه پراخه- اسرار تاریخی
- ۱- اذیت- پایتخت نروژ- از دین برگشته ۴- نام
نورفر از پادشاهان سلسله صفوی- سخن کتاب
- ۱- مهم و اساسی ۶- قوی و نیرومند- مجازات
ک- کار ناتمام!- عنصر شیمیایی
- ۱- نشانه He در جدول تناوبی- شاه ساسانی ۷- موی
از ک که روی منسوجات جمع می‌شود- امانت-
- ۱- درآب- زاپاس- راهنمایی کردن- تاناک ۹-
- ۱- شروروی- نوعی نقاشی- ده نهان ۱۰- حرص-
داده- ضمیر مؤنث عربی ۱۱- مسایو- قوانین
- ۱- چنگیزخان- سقوت، دزدی ۱۲- سیاره عطارد-
سیاهرگ- بالکن ۱۳- بلندمرتبه- امپراتور دیوانه روم
- ۱- استان- شرط بندی ۱۴- حروف اختصاری نیروی
تفصیلی کشورمان- فردوس- هدیه چهره‌گشایی
- ۱- فراس ۱۵- پدر سام در شاهنامه- نام سابق کاشمر-
فای المانی-

عمودی:

- ۱- نواری که غضروفها را به یکدیگر متصل می‌کند- حق انحصاری پدیدآورنده اثر هنری- توانا
- ۲- کم‌اطلاع و بی‌تجربه- دریاچه دینی- سروان
- ۳- افسانه‌گوی- نوعی بیماری واگیردار- میدوار
- ۴- ته‌بندی کتاب- غذای محلی شمال خراسان- شیشه آزمایشگاهی
- ۵- نیمه‌دیوانه- نبار کجدم- علاج کردن غریب و نادر- درخت
- ۶- ریشه- دارای اخلاق و رفتار خشک-